

MISIUNE ȘI SLUJIRE – PERSONALITATEA DIACONULUI PROFESOR DR. PETRU I. DAVID

Prof. conf. dr. habil. Radu Petre MUREȘAN
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București

Abstract

The study honors the personality of the late Deacon Professor Petru David (1938-2003), holder of the chair of Missionary Guidance and Ecumenism during 1977-2003, presenting his important contribution in the field of studying the "phenomenon of the sects" and of missiology. The study also highlights his concerns regarding ecumenism and his pleading for local ecumenism, as well as his studies regarding the Romanian history, culture and spirituality. The study finally addresses my own memories from the period of university and doctoral studies, thus completing the personality of the one who was a disinterested mentor of many generations of students in theology.

Keywords: Professor Petru David, missiology, missionary activity, local ecumenism, "phenomenon of the sects".

Motto: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.”

(Matei 7, 7; Luca 7, 9)

În data de 28 mai 2019 s-au împlinit 16 ani de la plecarea la Domnul a Părintelui diacon Petru I. David, conferențiar suplinitor, apoi profesor titular al Catedrei de Îndrumări Misionare și Ecumenism în perioada 1977-2003. Principalele repere biografice ale diac. prof. dr. Petru I. David se găsesc în *Curriculum-ul Vitae* care însoțește teza de doctorat, publicată în revista „Studii Teologice”, în numerele festive dedicate înființării Facultății de Teologie Ortodoxă din București, în *Dicționarul teologilor români* și în *Istoricul Facultății de Teologie din București*, precum și în necroloagele care au fost alcătuite la moartea sa¹. Astfel, știm că a absolvit Seminarul Teologic din Curtea

¹ Diac. P.I. David, *Curriculum Vitae*, în „Studii Teologice”, anul 1976, nr. 3-6, pp. 497-498; pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, pp. 203-205; *Enciclopedia Ortodoxiei Române*, EIBMBOR, București, 2010, p. 240. În schimb, în Gheorghe

de Argeș în 1957, a fost pedagog la Școala de cântăreți Cozia-Călimănești (1957-1958), a urmat cursurile Institutului Teologic Universitar din București, 1958-1962, pe care le-a absolvit cu calificativul „excepțional”, având ca teză de licență *Totemismul*. În anul 1962 a fost angajat la Editura Institutului Biblic și de Misiune, efectuând lucrări de tehnoredactare și corectură, iar în 1968 a fost hirotonit diacon de către Preafericitul Părinte Justinian Marina, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe seama Mănăstirii Antim din București. În 1963-1966 a frecventat cursurile de doctorat din cadrul Catedrei de Teologie Sistematică, specialitatea Teologie fundamentală și Istoria religiilor, frecventând, pe perioada doctoratului, cursurile prof. Constantin C. Giurescu de la Facultatea de Istorie a Universității București, precum și seminariile prof. D. Berciu, de la Facultatea de Geografie, din cadrul aceleiași Universități.

În 1967 devine șef serviciu secretariat în cadrul Editurii Institutului Biblic, apoi redactor I al revistei „Studii Teologice”, iar din 1974 este redactor principal al revistelor centrelor eparhiale. Deși era o perioadă grea pentru presa bisericească, părintele David a reușit să obțină avizul de publicare pentru multe lucrări, astfel încât, „n-a fost nimeni să nu fi fost ajutat de el, când se afla la ananghie”, așa cum mărturisea regretatul pr. prof. dr. Nicolae D. Necula². A beneficiat apoi de stagii și burse de cercetare la Academia Teologică din Moscova-Zagorsk (1972-1973), la Academia duhovnicească din Leningrad (Sankt-Petersburg), la Academia teologică armeană din Ecimiadzin, la Școlile Teologice din Mieta (Georgia) și Odessa. De asemenea, a efectuat stagii de documentare în Iugoslavia, Italia, Franța, Spania, Elveția și Austria, precum și în Marea Britanie, la Universitățile Oxford și Cambridge. Din decembrie 1977 a fost numit în urma concursului conferențiar suplinitor la Catedra de

Drăgulin, *Dicționar bio-bibliografic. Teologi ortodocși români și străini: sec. XIX-XXI*, Editura Proxima, 2011, nu există nici o mențiune care să se refere la diac. prof. Petru I. David; pr. prof. Adrian Gabor, pr. conf. dr. Mihai Săsăujan, pr. conf. dr. Daniel Benga, lector dr. Ionuț Tudorie, *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” a Universității din București (1881-2013)*, Editura Basilica, 2013; pr. prof. dr. Nicolae Necula, *Părintele Prof. Dr. Petru David a plecat pe calea veșniciei*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2003, nr. 1-6, pp. 484-487, și în „Glasul Bisericii”, Vol. 59 (2003), nr. 9-12, pp. 293-294.

² Pr. prof. dr. Nicolae Necula, *Părintele Prof. Dr. Petru I. David a plecat pe calea veșniciei*, în „Vestitorul Ortodoxiei”, 15 iunie 2003, p. 12.

Îndrumări Misionare și Ecumenism de la Institutul Teologic Universitar din București și a devenit profesor titular în anul 1990.

Avatarurile Catedrei de Îndrumări Misionare și Ecumenism, în primii ani ai regimului comunist, sunt de notorietate³. Le prezint succint doar pentru a înțelege contextul în care debutează activitatea diac. prof. dr. Petru I. David la Facultatea de Teologie din București, în anul 1977. După dispariția profesorului Vasile G. Ispir, în anul 1947, Catedra de Îndrumări misionare și Sectologie va fi preluată de prof. dr. Gheorghe Cristescu (1895-1961), titularul Catedrei de Catehetică și Omiletică, și de asistentul său, pr. dr. V. Gregorian. În 1948, Catedra va fi împărțită între secțiile Exegeză, Sistematică și Practică, rămânând doar un curs de Pastorală și Misiune socială, predat de pr. dr. V. Gregorian. Ulterior, Catedra de Îndrumări Misionare este atașată la Catedra de Teologie Dogmatică și Simbolică, sub conducerea prof. dr. Nicolae Chițescu, disciplina fiind încredințată diaconului conf. dr. Vintilă Popescu. După plecarea acestuia în Anglia, în 1960, Îndrumările Misionare au funcționat pe lângă diverse catedre, în special pe lângă cele de Exegeză și Patristică. Această situație a durat până în 1975, printre suplinitorii care au predat Misiologia numărându-se pr. prof. dr. Mircea Chialda, pr. dr. Dumitru Fecioru, pr. lect. dr. Dumitru Popescu, pr. prof. dr. Ion Bria.

Practic, între 1949 și 1975 Misiologia Ortodoxă se reducea de fapt la Îndrumările Misionare pe care studenții le primeau în cadrul cursurilor unde ele erau integrate, respectiv Exegeză sau Patristică. În anul 1975, cursul de „Îndrumări Misionare” devine autonom în cadrul secției de Teologie Sistematică și este predat împreună cu Dogmatica sub forma unui curs de „Dogmatică și Îndrumări Misionare”, profesor fiind pr. lect. dr. Dumitru Radu. În 1977, disciplina devine „Îndrumări Misionare și Ecumenism”, iar titularul ei

³Diac. prof. dr. David P.I., *Rolul disciplinei Îndrumării misionare și Ecumenismul în pasteria vremii noastre*, în „Studii Teologice”, anul 2001, nr. 3-4, pp. 82-101; diac. conf. dr. P.I. David., *Catedra de Îndrumări misionare la Facultatea de Teologie și la Institutul Teologic din București*, în „Studii Teologice”, anul XXXIII (1981), nr. 5-6 (mai-iunie); Florin Stan, *Cercetare și strategii misionar-pastorală în Biserica Ortodoxă contemporană* (volum apărut sub egida Centrului de Cercetare, Formare și Strategii Misionară, Universitatea Babeș Bolyai, Facultatea de Teologie Ortodoxă, referenți științifici pr. prof. univ. dr. Valer Bel și pr. conf. dr. Cristian Sonea), Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2019, pp. 62-74.

este pr. prof. dr. Ion Bria. Cum acesta a fost cooptat în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, disciplina a fost încredințată conferențiarului suplinitor dr. Petru I. David.

Așa se face că, fiind încorsetată în cadrul diverselor secții ale Facultății de Teologie Ortodoxă din București, Misiologia Ortodoxă va duce o luptă de supraviețuire. Așa cum remarca și Florin Stan, autorul unei importante lucrări de doctorat despre cercetarea pastoral-misionară în Biserica Ortodoxă Română, ea a fost „pasărea” care a zburat de la o catedră la alta, iar profesorii suplinitori care au predat-o, foarte valoroși în domeniile lor de specializare, nu au avut preocupări serioase în acest domeniu. Practic, de la întemeietorul disciplinei, prof. dr. Vasile G. Ispir (care, după știința mea, este primul profesor universitar de Misiologie Ortodoxă din lume), până la pr. prof. dr. Ion Bria și diac. prof. dr. Petru I. David nu s-a remarcat nimeni care se aibă preocupări serioase la dezvoltarea și consolidarea Misiologiei Ortodoxe ca disciplină teologică. În concluzie, „în perioada 1949-1989 putem lega numele Misiologiei Ortodoxe doar de două nume: Ion Bria și Petru David. Cei doi vor urma două discursuri și două drumuri sensibil diferite: pastoral-sectologic (diac. Petru David) și misionar-ecumenist (pr. Ion Bria)”⁴.

Într-un articol publicat cu doi ani înainte de trecerea sa la Domnul, diac. prof. dr. Petru I. David evaluează cu luciditate evoluția disciplinei pe care o preda din anul 1977, punctând momentele mai puțin fericite sau chiar regretabile⁵. Printre elementele care au impietat bunul mers al disciplinei în perioada comunistă se numără, în viziunea diac. prof. dr. Petru I. David, statutul ei incert în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă, numărul mare al asistenților care s-au perindat⁶, respectiv epopeea volumului de *Îndrumări Misionare*, apărut în 1986, „o lucrare masivă, o dogmatică-apologetică fără polemică și apărarea Dreptei credințe, pentru a conveni cenzurii ateist-marxiste”⁷. După 1990, deși au existat anumite

⁴ Florin Stan, *op. cit.*, p. 62.

⁵ Diac. Prof. dr. Petru David, *Rolul disciplinei Îndrumări Misionare și Ecumenism în pastorația vremii noastre*, în „Studii Teologice”, anul 2001, nr. 3-4, pp. 82-101.

⁶ În perioada 1978-1990 au fost asistenți la disciplina aceasta pr. asist. dr. Alexandru Stan, pr. asist. dr. Nicolae Dură, pr. asist. dr. Ștefan Buchiu, diac. asist. dr. Ioan Caraza, pr. asist. dr. Ștefan Sandu, pr. asist. dr. Dumitru Pinteș, pr. asist. dr. Gheorghe Sima, pr. asist. dr. Sterea Tache.

⁷ Diac. Petru I. David, *art. cit.*, p. 85.

evoluții îmbucurătoare, și anume, faptul că Institutul Teologic revine iar în cadrul Universității București sau faptul că s-a pus capăt crizei profesionale, prin confirmarea sa ca profesor titular⁸, s-au semnalat totuși anumite „fapte regretabile”: renunțarea la abordarea antisectară în anul 1990, „pentru a nu fi tulburate apele ecumenismului”, respectiv eliminarea cursului „Îndrumări Misionare” din programa anului I și II al secției Teologie Pastorală, în anul 1995.

Diaconul profesor dr. Petru I. David este cunoscut ca un important sectolog și misiolog al Bisericii Ortodoxe Române. Această preocupare, care definește profilul său de dascăl în teologie, nu poate fi documentată, totuși, decât după 1977, odată cu preluarea Catedrei de Îndrumări Misionare și Ecumenism. Inițial, datorită specializării sale în Teologie Fundamentală și Istoria Religiiilor, diac. conf. dr. Petru I. David își va canaliza atenția mai mult în direcția istoriei religiilor și a culturii românești. Conform clasificării pe care domnia sa o face în lista bibliografică publicată la sfârșitul tezei de doctorat, lucrările elaborate până în 1977 se împart în cinci categorii: lucrări cu caracter istoric național⁹, lucrări cu caracter de

⁸Disciplina Ecumenism a devenit de sine-stătătoare, fiind ocupată de arhim. conf. dr. (la acea vreme) Daniel Ciobotea, Consilier patriarhal la Relații Externe, episcop vicar la Timișoara în 1990 și apoi Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, azi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. După plecarea domniei sale din București, disciplina a fost suplinită o vreme de pr. prof. dr. Dumitru Radu.

⁹ Diac. dr. Petru I. David, *Nicolae Iorga*, în „Altarul”, Revista Parohiei Ortodoxe Române din Marea Britanie, Londra, anul 1967, nr. 1; diac. dr. Petru I. David, *Mihail Kogălniceanu*, în „Altarul”, Revista Parohiei Ortodoxe Române din Marea Britanie, Londra, anul 1967, nr. 2; diac. dr. Petru I. David, *Un vrednic reprezentant al diplomației românești: Nicolae Titulescu*, în „Glasul Bisericii”, anul VXVIII (1969), nr. 9-10; diac. dr. Petru I. David, *Dimitrie Cantemir și urmașii lui în Rusia, exemplu de demnitate și patriotism în Biserica Ortodoxă Română*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCII (1974), nr. 7-8; diac. dr. Petru I. David, *Primii martiri cunoscuți pe teritoriul patriei noastre*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXIV (1972), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Un locaș de cult ortodox în temelia Bisericii Prejmer (jud. Brașov)*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCIII (1975), nr. 1-2; diac. dr. Petru I. David, *Uniația din Transilvania și Banat în preocupările lui Dimitrie Cantemir*, în „Mitropolia Banatului”, anul XXIV (1975), nr. 1-3; diac. dr. Petru I. David, *375 de ani de la moartea voievodului Mihai Viteazul, 1601-august-1967*, în „Biserica Ortodoxă Română” anul XCIV (1976), nr. 7-8.

cultură și artă¹⁰, cu caracter ecumenist¹¹, cu caracter folcloric-religios¹², respectiv lucrări cu caracter critic-literar¹³. Cu această ocazie, enumeră 30 de recenzii, peste 70 de predici, meditații și cateheze publicate în revistele mitropolitane, precum și reportaje, însemnări, note și impresii publicate în revistele centrale și mitropolitane, toate apărute până în anul 1977. A semnat, de asemenea, multe articole cu pseudonime: Pr. Hurezi, Pr. Antim etc., mai ales în perioada comunistă.

Acest interes legat de istoria, cultura și spiritualitatea românească va continua și după preluarea Catedrei de Îndrumări Misionare și Ecumenism, deoarece, așa cum arăta într-un articol programatic publicat în anul 1982, „nu putem vorbi de o Biserică în afara lumii sau străină de lume”¹⁴. Mai mult, toate bisericile istorice au fost legate de organizarea politică și de societățile în care și-au

¹⁰ Diac. dr. Petru I. David, *Religious and Cultural affinities between Dacians and Britains*, în „The Altar Almanach”, 1971-1972, London, 1972; diac. dr. Petru I. David, *Constantin Brâncuși în cultura românească și în arta universală*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXIV (1972), nr. 11-12; diac. dr. Petru I. David, *Arta și cultura, coordonate ale eternității unui popor*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCIV (1976), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Centenarul nașterii lui Constantin Brâncuși*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXVIII (1978), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Confesiunea picturii van Gogh*, în „Glasul Bisericii”, anul XXIX (1971), nr. 7-8; diac. dr. Petru I. David, *Evlavie străbună în lut și în piatră*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXV (1973), nr. 1-2; diac. dr. Petru I. David, *Mărturiile unor lăcașuri de cult în Porțile de Fier*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XV (1973), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Semnificația religioasă a descoperirilor arheologice de la Ocnîța (jud Vâlcea)*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXVI (1974), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Religia traco-dacă și celto-britană. Studiu comparativ*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCIII (1975), nr. 3-4; diac. dr. Petru I. David, *Coincidențe și relații generale (indirecte) între Anglia și Dacoromânia*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCIII (1975), nr. 5-6.

¹¹ Diac. dr. Petru I. David, *Un ecumenist al secolului al XVI-lea, umanistul Nicolae Olahul*, în „Glasul Bisericii”, anul XXVIII (1969), nr. 7-8; diac. dr. Petru I. David, *Mitropolitul Dosoftei, apărătorul luminat al Ortodoxiei*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXVI (1974), nr. 9-10; diac. dr. Petru I. David, *Sfinții Trei Ierarhi – evocare*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXIV (1972), nr. 1-3.

¹² Diac. dr. Petru I. David, *Totemismul în cultura unor popoare*, în „Glasul Bisericii”, anul XXIV (1965), nr. 7-8; diac. dr. Petru I. David, *Prețuirea pruncilor în colindele religioase românești*, în „Mitropolia Olteniei”, anul XIX (1967), nr. 11-12.

¹³ Diac. dr. Petru I. David, *O frescă literară de spiritualitate creștină*, în „Glasul Bisericii”, anul XXIX (1970), nr. 7-8.

¹⁴ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Biserica și lumea (societatea)*, în „Ortodoxia”, anul 1982, nr. 4 (octombrie-decembrie), pp. 550-560.

dus existența. Este adevărat că, de-a lungul timpului, unele Biserici și-au însușit o ideologie sau o filosofie străină duhului evanghelic și de aceea au apărut contestatarii. Biserica Ortodoxă nu s-a confundat cu filosofia și curente timpurilor și, de aceea, ea „stă pe liman liniștit”. Biserica Ortodoxă fiind organizată la noi odată cu nașterea poporului român, ea face parte din zestrea strămoșească și părăsirea ei și trecerea la alte credințe înseamnă lepădarea de tradițiile și datinile străbune¹⁵. Din această perspectivă, putem înțelege de ce diac. prof. dr. Petru I. David a acordat o atenție specială unor teme care țin de istoria și spiritualitatea poporului român, fiind convins că „nu există ceva mai aproape de inima noastră de români și de creștini, în același timp, decât a vorbi de moșii și strămoșii noștri, de părinții care ne-au născut prin Evanghelie”¹⁶.

Astfel, multe din studiile diac. prof. dr. Petru I. David sunt legate de civilizația și spiritualitatea dacilor¹⁷, de începuturile creștinismului pe teritoriul României¹⁸, de evlavia unor domnitori români¹⁹, de activitatea misionară și ecumenică a unor personalități

¹⁵ *Ibidem*, p. 551.

¹⁶ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Din istoria sfinților poporului român*, Editura Rompit, 1992, p. 3.

¹⁷ Diac. P.I. David, *Mărturiile unor lăcașuri de cult la Porțile de Fier*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1973, nr. 3-4; diac. P.I. David, *Evlavie străbună în lut și piatră*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1973, nr. 1-2; diac. P.I. David, *O bimilenară civilizație: burii dacici*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1974, nr. 1-2; diac. conf. dr. P.I. David, *Aspecte ale vieții spirituale a traco-dacilor în timpul marelui rege Burebista*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1980, nr. 7-9; diac. conf. dr. P.I. David, *Calendarul de la Sarmizegetusa*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1983, nr. 5-6.

¹⁸ Diac. conf. dr. P.I. David, *Primii martiri creștini cunoscuți pe teritoriul patriei noastre*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1972, nr. 3-4; diac. conf. dr. Petru David, *Hipocratism și creștinism în lumea veche și la strămoșii noștri*, în „Glasul Bisericii”, anul 1982, nr. 4-6; diac. conf. dr. Petru I. David, *Glăsuț veșniciei în câteva epitafe la Tomis*, în „Glasul Bisericii”, anul 1980, nr. 6-9; diac. conf. dr. Petru I. David, *Postul, rugăciunea și milostenia la strămoșii noștri*, în „Glasul Bisericii”, anul 1970, nr. 3-4; diac. conf. dr. Petru I. David, *Martirii de la Halmyris, în contextul misionar, la început de mileniu III. Descoperirea moaștelor lui Epictet și Astion*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2003, nr. 10-12; diac. prof. dr. Petru I. David, *Un miracol în Dacia Pontică. Descoperirea moaștelor Sf. Epictet și Astion și cei împreună cu dânsii*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2002, nr. 10-12; diac. prof. dr. Petru I. David, *Sfântul Ap. Andrei, Părintele spiritual al românilor de pretutindeni (30 nov.)*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2001, nr. 7-12.

¹⁹ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Mircea Mare-Voievod dătător de legi și datini, citor pentru eternitate*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1988, nr. 5.

din trecutul mai îndepărtat sau mai recent al Bisericii Ortodoxe: Cuviosul Paisie Velicovski²⁰, Domnitorul Dimitrie Cantemir²¹, Părintele Ilie Cleopa²² sau Patriarhul Justinian Marina²³. În general, expunerile sale sunt patetice cu pledoarii care par desuete astăzi, când ni se propune demitizarea istoriei sau o istorie „altfel”. Pasionat fiind eu însumi de istorie, eram întotdeauna uimit de ușurința cu care diac. prof. dr. Petru I. David „scormonea” în istoria României pentru a pune în lumină modele de mărturisire a credinței. Temele abordate, fie că se refereau la istoria străveche sau medievală a României, la istoria Bizanțului sau a popoarelor din jurul nostru, erau adesea însoțite de documente de arhivă, de fotografii sau desene rare, unele din acestea inedite. Multe dintre studiile istorice prezintă puncte de vedere proprii, cu ipoteze îndrăznețe, însă serios argumentate, menite să incite la discuție și reflecție²⁴.

În acest context, este important să amintim că diac. prof. dr. Petru I. David a făcut parte din Comisia Sfântului Sinod de Cercetare și documentare a sfinților propuși pentru canonizare²⁵. În

²⁰ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Cuviosul Paisie cel Mare (Velicovski), un desăvârșit monah român. Noi cercetări și ipoteze*, București, 1975 (32 pagini și 14 ilustrații); diac. prof. dr. Petru I. David, *Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț*, în „Glasul Bisericii”, anul 1994, nr. 8-12.

²¹ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Discuție Cantemir cu urmașii săi în Rusia, exemplu de demnitate și patriotism*, București, 1974; diac. conf. dr. Petru I. David, *Uniția din Transilvania și Banat în preocupările lui Dimitrie Cantemir*, în „Mitropolia Banatului”, anul 1975, nr. 1-3.

²² Diac. prof. dr. Petru I. David, *Părintele Ilie Cleopa – un autentic isihast al zilelor noastre (1912-1998)*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1998, nr. 7-12.

²³ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Învățămintul pentru folosul Bisericii și Patriei, o preocupare de vocație a Patriarhului Justinian, cu prilejul centenarului marelui ierarh (1901-2001)*, în „Studii Teologice”, anul 2001, nr. 3-4; diac. prof. dr. Petru I. David, *Patriarhul Justinian – un vizionar al veacului ce va să vină – 50 de ani de la întronizare (1948-1999)*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1998, nr. 1-6.

²⁴ De exemplu, despre studiul dedicat Starețului Paisie arată că este o „încercare cu modeste mijloace de a trezi unele îndoieli privitoare la izvoarele de informare vechi și a încuraja studierea noilor surse și documente în lumina adevărului istoric” [diac. conf. dr. Petru I. David, *Cuviosul Paisie cel Mare (Velicovski), un desăvârșit monah român. Noi cercetări și ipoteze*, București, 1975 (32 pagini și 14 ilustrații), p. 30].

²⁵ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Sfinții Brâncoveni, martiri ai neamului și ai credinței, solemnitățile de la Biserica Sfântul Gheorghe-Nou din București, de la Mănăstirea Hurezi și de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1992, nr. 7-10; diac. prof. dr. Petru I. David, *Festivitățile solemne de la Mănăstirea Râmpeț*,

această calitate, a însoțit, în toate eparhiile Patriarhiei Române, Delegația Sfântului Sinod al Bisericii pentru cunoașterea la fața locului a sfinților canonizați (1992-1993), alcătuiind studii, reportaje și cercetări inedite, efectuând pelerinaje cu studenții în toată țara și în străinătate, slujind lângă locul sfinților canonizați. Prin cooperarea sa în această Comisie, i se recunoșteau diac. prof. dr. Petru I. David contribuțiile în domeniul istoriei bisericești și istoriei României în general.

O altă temă care l-a preocupat pe diac. prof. dr. Petru I. David și pe care o abordează în multe din studiile și articolele sale a fost ecumenismul²⁶. Însăși teza de doctorat, intitulată *Premise ale dialogului anglicano-ortodox. Aspectul revelației divine. Contribuția culturii românești* (teză de doctorat), București, 1977 (310 pagini plus două fotografii), care a fost apreciată de referentul principal, prof. dr. Petru Rezuș, ca „un adevărat compendiu de teologie sistematică”²⁷, se înscrie în acest domeniu de preocupare. Însă lucrarea care îl recomandă ca un specialist în acest domeniu și care rămâne până astăzi o lucrare de referință este *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Editura Gnosis, București, 1998 (600 pagini), având un subtitlu sugestiv *Lucrare necesară specialiștilor și cercetătorilor în încercarea refacerii unității de credință și unirii Bisericilor creștine*.

În această importantă lucrare, autorul prezintă principalele organizații ale mișcării ecumenice, arătând că România este „un Canaan al Împăcării și stabilității în credința creștină, apostolică și

Târnosirea noii biserici a mănăstirii și proclamarea canonizării Sfântul Ghelasie, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1992, nr. 7-10; diac. prof. dr. Petru I. David, *Sfântul Gherman, ocrotitorul Dobrogei: slujbele solemne de la Constanța cu prilejul proclamării canonizării*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1992, nr. 7-10; diac. prof. dr. Petru I. David, *Slujbele solemne de la Mănăstirea Putna prilejuate de proclamarea canonizării binecredinciosului voievod Ștefan și a Sfinților Leontie de la Rădăuți și Daniil Sihastru*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1992, nr. 7-10.

²⁶ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Un ecumenist al secolului al XVI-lea, Nicolae Olahul*, în „Glasul Bisericii”, anul 1969, nr. 7-8; diac. conf. dr. Petru I. David, *Anglicanismul și preocupările părintelui profesor Gala Galaction*, în „Glasul Bisericii”, anul 1981, nr. 9-10; diac. conf. dr. Petru I. David, *Ecumenismul local al cultelor religioase din România, contribuție la unitatea poporului român*, în „Studii Teologice”, anul 1982, nr. 3-4.

²⁷ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Premise ale dialogului anglicano-ortodox: Aspectul revelație divine. Contribuția culturii teologice românești* (teză de doctorat), în „Studii Teologice”, anul 1976, nr. 3-4, p. 6.

universală”, iar ecumenismul creștin este o necesitate a mileniului al III-lea. În Cuvântul Înainte prin care este prefațată această lucrare, Înaltpreasfințitul Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului, îl felicită pe autor pentru realizarea acestei cărți care „va stimula interesul pentru ecumenism și îi va îndemna mai ales pe tineri să se implice pe acest drum care este drumul spre un viitor creștin mai coerent, unitar, credibil, folositor tuturor și poate societății vremii noastre și a viitorului...”. Mitropolitul Ardealului puncta și faptul că autorul este membru și participant în diferite foruri ecumenice, că și-a tehnoredactat singur această lucrare, iar aparatul critic „denotă puterea de selectare a unui imens material”²⁸.

În ciuda acestor lucrări și a faptului că a participat la multe întâlniri ecumenice, diac. prof. dr. Petru I. David avea mai degrabă o atitudine reticentă față de ecumenismul promovat de Consiliul Mondial al Bisericilor și de reprezentanții acestui for mondial²⁹. Reticența nu era legată de ideea de ecumenism în sine, ci de modalitatea modernă de înțelegere a acestuia.

În „Cuvântul justificativ”, care precede lucrarea *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, consideră că în legătură cu ecumenismul există o proiecție ideală, însă realitatea dovedește că „o bună parte din ecumenism nu este ceea ce ne-am dori noi sau, ceea ce este mai trist, uneori pare doar iluzia pornită de la unii oameni care se simt izolați. Aceștia au nevoie de comunicare și folosesc acest prilej pentru a ieși din cercul restrâns al obștii lor, pentru a forma o comunitate mai mare, Comunitatea ecumenică”. „Amalgamul de idei doctrinare”, pe de o parte, și scăderile organizatorice, pe de altă parte, fac problematică prezența ortodoxă în cadrul acestei structuri. În acest context, diac. prof. dr. Petru I. David se referă concret la anumite aspecte care minimalizează rolul ortodocșilor în cadrul mișcării ecumenice, și anume, că documentele sunt redactate în general de protestanți, iar Bisericile sau structurile ecleziastice componente sunt egale la vot, indiferent cât de vechi sunt sau cât de puțini creștini reprezintă.

Diac. prof. dr. Petru I. David punctează și elementele pozitive ale prezenței ortodoxe în mișcarea ecumenică, printre acestea numărându-se faptul că Ortodoxia se află la originea mișcării ecumenice,

²⁸ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Editura Gnosis, București, 1998 (600 pagini), p. XVII.

²⁹ Florin Stan, *op. cit.*, p. 64.

iar unele din direcțiile majore ale ecumensimului au fost trasate chiar de reprezentanții ortodocși în această mișcare, lucru care denotă un proces de „creștere împreună” și contribuie la procesul ireversibil de cunoaștere și recunoaștere reciprocă, de comuniune și solidaritate. În egală măsură, autorul nu ocolește problema sensibilă a poziției antiecumenice, amintind punctul de vedere al Sfântului prof. Iustin Popovici, care arăta că „nu poate exista un dialog al dragostei fără un dialog al adevărului”. Diac. prof. dr. Petru I. David consideră că este vorba de o „atitudine intransigentă” care se datorează unei „priviri unilaterale a ecumenismului”, ca fiind dialog nepermis cu ereticii, dar care ignoră o realitate care aparține timpului nostru. Și anume, că fără dialog nu se poate face nici un pas concret în direcția apropierii³⁰.

În toată această argumentație se simte tensiunea între a accepta dialogul cu cel abătut de la credință, ceea ce înseamnă să te pui pe picior de egalitate cu el, și a arăta dragostea față de aproapele. În orice caz, prezența ortodoxă în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor este deopotrivă o șansă și un risc, și din acest punct de vedere diac. prof. dr. Petru I. David spunea: „Ortodoxia românească a avut șansa de a beneficia de ajutorul unor teologi foarte pregătiți și, lucru important, foarte bine intenționați, care ne-au ferit de greșeli obișnuite și au afirmat întotdeauna poziția noastră fermă că unitatea Bisericii este posibilă în mod real numai dacă celelalte confesiuni vor renunța la ideea păstrării cu orice preț a unei doctrine personaliste, în timp nefundamentate, și își vor îndrepta privirile către teologia primului mileniu al creștinismului, când Biserica era una și când era mult mai simplu să deosebești un eretic de un creștin autentic. Astăzi, acest lucru este practic imposibil, căci orice confesiune poate considera eretică pe alta care nu-i împărtășește ideile”³¹.

Singura formă de ecumenism acceptabilă este cea tradițională, ca o formă de conviețuire. De aceea, în prefața *Călăuzei* se află un studiu introductiv în care pledează pentru ecumenismul local, care nu este o descoperire a timpurilor moderne, ci o realitate stră-

³⁰ „Pașii pe calea unității nu se pot realiza decât prin dialog care trebuie să fie sincer, deschis, menit să nu accentueze diferențele confesionale, ci să valorifice rădăcinile comune ale manifestărilor credinței” (diac. prof. dr. Petru I. David, *Ecumenismul. Factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Editura Gnosis, București, 1998, p. 13).

³¹ *Ibidem*, pp. 9-10.

veche, anterioară creștinismului. Ecumenismul, spunea adesea, este cu adevărat o „descoperire” pentru aceia care nu mai au unitate, nu au știut ce este autonomia și nici nu au auzit de autocefalie. În realitate, ecumenismul este o formă de conviețuire, o cale bătătorită de popoare și civilizații. Inclusiv la noi în țară respectarea reciprocă a credinței celorlalți a fost o înțelepciune strămoșească, înscrisă în inima oamenilor acestui pământ. Ecumenismul local este o formă de „frățietate confesională” întreținută și de ospitalitatea creștină specifică sufletului românului ortodox. Nu este o formă ciudată de conviețuire, ci are un miez, care-i asigură trăinicia. Și acest miez se poate observa în respectarea credinței celorlalți, climatul specific al relațiilor dintre culte, în deschiderea și cunoașterea reciprocă a Bisericilor³².

Diac. prof. dr. Petru I. David a promovat ecumenismul local în vederea acțiunii comune spre un ideal, dacă nu religios, măcar unul național, regional, de împăcare, de liniștire, de întrajutorare, de colaborare a cultelor sau religiilor respective³³. Ecumenismul nostru local este definit ca „o strădanie și o dorință permanentă cu scop precis: teologic – unitatea în Hristos sub diferite slujiri – și național, contribuția cu mijloace specifice ale fiecărui cult la edificarea societății. Biserica Ortodoxă Română a practicat încă de la începutul existenței sale apostolice bunele relații cu toți cei care au venit pe locurile noastre. Apoi ea a participat la concilii de împăcare și încercări de reunire a Bisericilor, a inițiat un tacit dialog de frățietate cu catolicii și protestanții de toate nuanțele, a oferit asistență socială chiar mozaicilor și musulmanilor” (p. 271).

³² „Ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române au considerat frați pe ceilalți de alte credințe sau alte naționalități atunci când au respectat confesiunea și ceremoniile lor și au cultivat diverse forme de ecumenism practic” (diac. prof. dr. Petru I. David, *Călușa creștină pentru cunoașterea și apărarea dreptei credințe în fața prozelitismului sectar*, Editura Episcopiei Aradului, 1987, retipărită în 1994, p. XLIX).

³³ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Ecumenismul local al cultelor religioase din România, contribuție la unitatea poporului român*, în „Studii Teologice”, anul 1982, nr. 3-4, pp. 266-271 (referat principal ținut la cea de a 38-a Conferință Teologică Internațională, București, 23 noiembrie 1981), unde scoate în evidență cum s-a înțeles ecumenismul în cercurile teologilor noștri, noutatea lui pentru tot ce înseamnă „mai bine și mai bună înțelegere între diferite culte, apropierea dintre noi toți cei care gândim și simțim românește”.

După preluarea Catedrei de Îndrumări Misionare și Ecumenism, diac. prof. dr. Petru I. David se va dedica, cu toată conștiințiozitatea, pregătirii studenților în acest sens³⁴. Mai mult, pentru a continua tradiția din perioada interbelică, s-a străduit să imprime acestei discipline un caracter angajat, orientat spre cunoașterea istoriei, doctrinei și practicilor noilor mișcări religioase. Prin urmare, a considerat imperativ necesar să alcătuiască o lucrare de sectologie pentru uzul studenților, al preoților, dar și al credincioșilor, în general. Astfel, a alcătuit un curs intitulat *De la erezie la sectă. De la schismă la grupări anarhice*, care avea la bază *Manualul de Sectologie* al părintelui prof. Petru Deheleanu, o lucrare prohibită la acea vreme, deoarece se considera că aduce deservicii „ecumenismului” instaurat în România de regimul comunist³⁵. Noua lucrare trece printr-o adevărată aventură, nefiind publicată ani de zile deoarece nu corespundea cerințelor cenzurii. Lucrarea a apărut totuși în 1987 sub numele *Călăuza creștină pentru cunoașterea și apărarea dreptei credințe în fața prozelitismului sectar*, Editura Episcopiei Aradului, 1987, și a fost retipărită în 1994. Astfel, după 40 de ani de la *Manualul de Sectologie* al părintelui prof. Petru Deheleanu, din 1948, „diaconul Petru David reușea să întocmească prima lucrare de sectologie de certă valoare pentru sectologia ortodoxă românească”³⁶.

Călăuza creștină, închinată „vrednicului de pomenire Părinte și Patriarh Justinian Marina”, se ocupa de cauzele apariției sectelor, fenomenul sectant de-a lungul timpului, cultele religioase mai noi în România și grupări centrifuge în Biserica Ortodoxă Română, interpretarea greșită a Evangheliei, doctrine și practici specifice. Lucrarea este precedată de o introducere „Grija permanentă a Bisericii Ortodoxe Române pentru misiunea creștină și apărarea dreptei credințe”, pp. XV-LVI, și având 3 anexe: „Biblia britanică, o traducere sectantă” (pp. 418-436); „Rânduiala tradițională a citirii din scripturi” (pp. 437-447); „Adorarea chipului („Giulgiul” lui Hristos)”, pp. 448-461. Expunerea este echilibrată și centrată pe preocuparea de a evidenția adevărul. *Călăuza creștină* a avut, atât admiratori,

³⁴ Diac. conf. dr. Petru I. David, *De la erezie la sectă. De la schismă la grupări anarhice*, vol. Partea I și a II-a, București, 1986. Uz intern. Curs de anul I și II, Îndrumări misionare și sectologie; Florin Stan, *op. cit.*, p. 63.

³⁵ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Invazia sectelor*, Editura Europolis, Constanța, 2000, vol. III, p. 337.

³⁶ Florin Stan, *op. cit.*, p. 67.

cât și detractori. În scurta perioadă pe care am avut-o pentru documentare, nu am putut găsi decât o singură recenzie la această carte, respectiv cea a pr. lect. dr. Gheorghe Drăgulin. Pr. prof. dr. Gheorghe Drăgulin arată că după „Sectologia” cuprinsă în cursul de Îndrumări Misionare al Profesorului Vasile G. Ispir, care se bazează în fapt pe realități din Biserica Anglicană, și „Sectologia” pr. prof. Petre Deheleanu, care prezenta neajunsurile unui curs doar cu o anumită finalitate didactică, „se simțea în disciplina misiologiei românești nevoia unei autohtonizării, a aducerii la zi a preocupărilor ei. Nu mai vorbim de necesitatea îmbogățirii conținutului specialității sub toate aspectele fenomenelor sectare studiate: istoric, biblic, teologic. O astfel de grea și îndelungată sarcină științifică și-a asumat-o la noi diac. dr. Petru I. David, profesor la Facultatea de Teologie din București. Ceea ce Cucernicia sa a realizat de-a lungul mai multor ani academici prezintă structura completă a unui sistem personal, dar nu subiectiv”, spunea atunci părintele prof. dr. Gheorghe Drăgulin³⁷.

Neajunsurile pe care le semnala se refereau aproape exclusiv la palida articulare istorică a subiectelor tratate, în timp ce meritele pe care recenzorul le recunoștea erau legate de perseverența autorului de a scoate o carte de teologie ortodoxă sub comunism, o nouă împărțire, „mai judicioasă și mai logică”, a „sectelor” existente, tratarea unor subiecte aproape necunoscute la noi până la evenimentele din decembrie 1989 (grupări mesianice, sataniști, mișcarea harismatică), studiul cauzelor apariției sectelor, faptul că pune în evidență contradicții între premisele doctrinare sectante și atitudinile lor adoptate pe teren. Părintele prof. dr. Gheorghe Drăgulin arăta, de asemenea, că deși limbajul este uneori inadecvat și în această privință va trebui să se ajungă la o uniformitate în cadrul disciplinei Misiologie Ortodoxă, lucrarea este susținută de o anume ironie, „mânuită cu măiestrie”, concluzionând că „lucrarea se configurează ca o carte cu structură logică, desfășurată echilibrat și complet, multe elemente discutate sunt lucruri noi în literatura noastră teologică”.

În anul 1998 apărea *Manualul de Sectologie* pentru cursul liceal, definit ca un „manual experimental” care era un rezultat al Protocolului încheiat în 1998 între Patriarhia Română și Ministerul

³⁷Pr. lect. dr. Gheorghe Drăgulin, *Recenzie la Călăuza creștină*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul CXII (1994), nr. 7-12 (iulie-decembrie), pp. 401-402.

Educației³⁸. În introducerea intitulată „Necesitatea alcătuirii unui manual de sectologie pentru vremea noastră”, diac. prof. dr. Petru I. David prezintă succint preocupările anterioare pentru redactarea unui astfel de manual, estimând că *Manualul* preotului prof. Alexandru N. Constantinescu (*Sectologie, Combaterea sectelor din România și istoricul lor*. București, 1929, 192 p.) este cel mai util pentru uzul elevilor, în timp ce *Sectologia* părintelui prof. Petru Deheleanu (Arad, 1948) este „cel mai important tratat antisectar, nedepășit până acum”, fiind mai degrabă un curs academic, decât un manual obișnuit³⁹. În sfârșit, în această introducere, diac. prof. dr. Petru I. David arată cum a fost boicotat un curs de Îndrumări misionare dorit de Patriarhul Justinian Marina (*Călăuza*, Arad, 1987, „Epilog”, p. XVIII, ca și un Manual pentru Seminarii⁴⁰).

În paralel cu aceste lucrări care reflectă angajamentul său spre ceea ce s-a numit, la acea vreme, „Sectologie”, diac. prof. dr. Petru I. David, a elaborat numeroase studii care abordează „problema sectelor”⁴¹, la care se adaugă o serie de studii și articole conexe de apologetică creștin ortodoxă⁴², de psihologia fenomenului sectar⁴³

³⁸ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Manual de Sectologie sau apărarea dreptei credințe*, Constanța, 1998.

³⁹ *Ibidem*, pp. XVI-XVII.

⁴⁰ Povestea este reală, afirmă diac. prof. Petru David: „dacă vrei să realizezi ceva, dar să nu iasă nimic, faci o Comisie... Această comisie a fost coordonată de Înaltpreșfințitul Nicolae al Banatului și avea ca membri pe pr. Vasile Prescure (Craiova), Dumitru Pinteza (Cluj Napoca) și Nicolae Achimescu (Caransebeș) și Liviu Stoina (București). Cum a venit decembrie 1989, colaboratorii s-au împrăștiat” (*Călăuza creștină pentru cunoașterea și apărarea dreptei credințe*, Arad, 1987, „Epilog”, p. XVIII).

⁴¹ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Dizidențele pentecostale, dovadă a instabilității în credință*, în „Glasul Bisericii”, anul 1997, nr. 1-4; diac. prof. dr. Petru I. David, *Misiunea creștină astăzi. Neoprotestanții vechi și noi, secte religioase și grupări anarhice*, în „Glasul Bisericii”, anul 1992, nr. 1-3; diac. conf. dr. Petru I. David, „Biblia” britanică (a lui Cornilescu) – o traducere favorabilă prozelitismului sectant, în „Glasul Bisericii”, anul 1987, nr. 5.

⁴² Diac. conf. dr. Petru I. David, *Adorarea chipului (icoanei) Mântuitorului Hristos*, București, 1995 (156 de pagini); diac. conf. dr. Petru I. David, *Sfânta Treime, suprema descoperire a lui Dumnezeu*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1979, nr. 4-6; diac. conf. dr. Petru I. David, *Cinstirea și prin predică a Sfintei Cruci în Biserica Ortodoxă*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1976, nr. 3-4; diac. conf. dr. Petru I. David, *Raiul și iadul în învățătura creștină*, în „Mitropolia Banatului”, anul 1983, nr. 9-10; diac. conf. dr. Petru I. David, *Despre îndoială și convingere în credință*, în „Mitropolia Banatului”, anul 1972, nr. 4-6.

⁴³ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Psihologia sectelor și grupărilor anarhice religioase. Psihoza și patologia*, în „Glasul Bisericii”, anul 1987, nr. 4.

sau referitoare la strategii pastoral misionare⁴⁴. Diac. prof. dr. Petru I. David a subliniat faptul că proliferarea „fenomenului sectar” nu se datorează exclusiv unor factori externi, ci există un ansamblu de factori interni, de natură socială (dorința de câștig; confuzie între comunitatea bisericească și orânduielele sociale; nepricepere în apărarea comunității), morală (lipsa de evlavie, slăbirea vieții de familie), culturală (lipsa de informare; nepăsarea față de concepții greșite; nerecunoașterea meritului Bisericii; lipsa de cultură generală) sau psiho-maladivă (dorința de a fi lider religios; disperare în fața morții, psihopatologie sectară), care favorizează derapajele.

Diac. prof. dr. Petru I. David a acordat atenție, în egală măsură, „psihologiei sectelor”, arătând că două boli sufletești sau, mai bine zis, patimi, mândria și lăcomia, au creat psihoza ereziarhă în primele veacuri creștine și s-au transmis până astăzi⁴⁵. „Fenomenul sectar” se reduce, în ultimă instanță, la lipsa de voință și dezbrăcarea de personalitate, prin prozelitism și fanatism. Adepții cred din frică, devin fanatici și sunt în permanent război cu ei înșiși și cu lumea. De aceea, nu se poate vorbi neapărat de psihologie religioasă și sectară, ci de o psihoză, de o boală sufletească moștenită, creată sau acceptată cu sau fără voia adeptului⁴⁶.

Diac. prof. dr. Petru I. David a abordat adesea tema modalităților profilactice și de contracarare a fenomenului sectar. În mod special, a accentuat responsabilitatea preotului în ceea ce privește catehizarea și îndrumarea credincioșilor și a arătat că „infiltrația sectară și elementele care o favorizează pot fi diminuate sau șterse, atât pe linie internă, cât și externă, prin stâlpul de foc al adevărului care trebuie să fie preotul ortodox”. Or, slaba pregătire a preotului în domeniul teologic și chiar necunoașterea învățaturii ortodoxe, moralitatea îndoielnică în familie și în societate, evlavia falsă, pietismul și obscurantismul, „limba stâlcită, fraza bolborosită, rugăciunea

⁴⁴ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Pelerinajul creștin ca metodă și slujire pastoral misionară a vremii noastre*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1998, nr. 7-12; diac. conf. dr. Petru I. David, *Responsabilitatea misionară după Sf. Trei Ierarhi*, în „Studii Teologice”, anul 1984, nr. 5-6; diac. conf. dr. Petru I. David, *Activitatea misionară a Bisericii Ortodoxe Române pentru apărarea dreptei credințe în fața încercărilor prozelitiste*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1986, nr. 9-10.

⁴⁵ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Psihologia sectelor și grupărilor anarhice religioase. Psihoza și patologia*, în „Glasul Bisericii”, anul 1987, nr. 4, pp. 25-31.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 31.

batjocorită, cântarea falsificată sau adaptată, slujbele-teatru comic sau dramatic”, lipsa tactului pastoral, lăcomia și arghirofilia, toate acestea îi împing pe creștinii ortodocși să ajungă la sectari, căci „evlavia credincioșilor o copiază pe cea a slujitorului”.

Rolul preotului este covârșitor în ceea ce privește cunoașterea învățăturii ortodoxe, respectiv formarea conștiinței ortodoxe în mijlocul credincioșilor, plecând de la exemplul personal și al familiei sale. Adevăratul slujitor, în viziunea sa, trebuia să fie trăitor în Hristos, om integru, sănătos la suflet și la trup, deoarece misiunea este vocație, dar și însușire morală. Slujirea preoțească se cunoaște din propovăduirea „cu timp și fără timp”, iar misiunea de a învăța, de a fi conducător de comunitate implică și faptul de a-i feri pe credincioși de înșelare, de însușirea unor învățături străine. Misiunea preoțească trebuie să fie pusă în slujba credinței celei curate, de aceea preotul trebuia să-i ferească pe credincioși de practici oculte, de superstiții, de misticisme bolnăvicioase.

Prin urmare, mijloacele de prevenire a propagandei grupărilor religioase mai vechi sau mai noi sunt râvna și zelul pastoral, devotamentul pentru slujirea lui Dumnezeu și a credincioșilor, jertfelnicia, apărarea credincioșilor față de „ispitirile sectare”, participarea credincioșilor la Sfintele Slujbe, reactivarea apostolatului social deoarece „conștiința de enoriaș îl face pe fiecare credincios un luptător activ și interesat de toate problemele parohiei”⁴⁷. În mod particular recomandă preotului de parohie săvârșirea Vecerniei sâmbăta și în ajun de sărbători și antrenarea credincioșilor în cântarea omofonă (corul Bisericii), cuvântările ocazionale, promovarea datinilor sănătoase, activarea simțului ecumenic acolo unde funcționează multe culte, explicarea istoriei și învățăturilor anumitor grupări religioase cu care creștinii acelei parohii veneau în contact⁴⁸.

O atenție aparte a fost acordată citirii din Sfânta Scriptură, fără să lase la o parte nedumerirea omului contemporan care se întreabă care este Biblia cea adevărată. „S-ar putea răspunde: cea ortodoxă, că-i mai aproape de sufletul omului; cea catolică, fiindcă este tradusă de un specialist, cea protestantă, deoarece este tradusă «critic».

⁴⁷ Diac. conf. dr. Petru I. David, *Activitatea misionară a Bisericii Ortodoxe Române pentru apărarea dreptei credințe în fața încercărilor prozelitiste*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1986, nr. 9-10, p. 80.

⁴⁸ *Ibidem*, pp. 74-82.

Noi vom răspunde: Sfânta Scriptură cea adevărată este cea păstrată în Biserica nealterată, neadaptată și chiar cu unele lacune sau stângăcii în traducere, dar care respectă ineranța și dreptul personal al diferiților autori inspirați.⁴⁹ Este adevărat, arată diac. prof. dr. Petru I. David, că limba evoluează, unele expresii se schimbă, neologismele abundă, dar responsabilitatea traducerii, adaptării sau reeditării Sfintei Scripturi o are Biserica și nicidecum companiile comerciale sau cercurile de traducători particulari. Sfânta Scriptură nu este o simplă carte de citit și de prozelitism, ci este un dar al lui Dumnezeu lăsat Bisericii și nimeni nu poate să îl folosească în afara Bisericii.

Misiunea, așa cum o înțelegea diac. prof. dr. Petru I. David, se continua cu predica misionară și exegeza convingătoare. În volumele intitulate sugestiv *Caută și vei afla* a folosit, după propria mărturie, tot ceea ce s-a scris în ultimii 50 de ani în domeniul predicatorial: „Am citit tot ceea ce a fost posibil și am căutat să nu imit și nici să copiez pe cineva așa cum se procedează, din nefericire, în zilele noastre. De aceea, am ținut cont de întrebarea cugetului: ce îi este de folos sufletesc și ce îi trebuie credinciosului împilat de atâtea ideologii? Or, pentru așa ceva au răspuns Sfinții Părinți”. În structurarea materialului, nu a ținut cont doar de metode și reguli omiletice, ci de dragostea ascultătorilor de a înțelege taina credinței, adică Persoana completă a Mântuitorului și Domnului nostru Iisus Hristos.

Fără îndoială că numele diac. prof. dr. Petru I. David se leagă de cele 3 volume intitulate sugestiv *Invazia sectelor*⁵⁰. Primul volum, *De la erezii la secte religioase ale timpului nostru* (Editura Crist, București, 1997), s-a bucurat de o prefață elogioasă a regretatului academician Virgil Cândea, care considera că lucrarea exprimă „afirmarea opțiunii majore a părintelui prof. univ. dr. Petru David

⁴⁹ Diac. conf. dr. Petru I. David, „Biblia” britanică (a lui Cornilescu) – o traducere favorabilă prozelitismului sectant, în „Glasul Bisericii”, anul 1987, nr. 5, pp. 23-40.

⁵⁰ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Invazia sectelor*, vol. I, Editura Crist, București, 1997 (511 pagini), cu o prefață de acad. Virgil Cândea; diac. prof. dr. Petru I. David, *Invazia sectelor. Asupra creștinismului secularizat și intensificarea prozelitismului neopăgân în România, după decembrie 1989*, vol. II, Editura Europolis, Constanța, 1998, cu o prefață de Adrian Năstase; diac. prof. dr. Petru I. David, *Invazia sectelor. Asupra creștinismului secularizat și intensificarea prozelitismului neopăgân în România, după decembrie 1989*, vol. III, Editura Europolis, Constanța, 2000. Cu subtitlul „De la tălmăciri și interpretări personale, subiective, la traduceri biblice contradictorii” și o prefață de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae.

pentru studii misionare și sectologice după mai bine de trei decenii de contribuții în istoria religiilor, a Bisericii și a culturii românești, ecumenism și pastorație, publicate în zeci de volume și peste două sute de articole” și că ea denunță, fără echivoc, insistența acelor grupări religioase care, sub pavăza toleranței, au ca scop „smulgerea credincioșilor din fâgașul tradiției creștin-ortodoxe, subminarea Bisericii, alienarea sufletelor, împingerea omului spre confuzie spirituală, întuneric și disperare”.

În introducerea intitulată „Evoluția și involuția fenomenului sectant” (pp. 15-17), punctează izvoarele noului fenomen sectar: neînțelegerea Vechiului Testament prin împlinirea în Noul Testament, folosirea cărților apocrife ca inspirate și cu autoritate; împletirea nereușită a culturii cu religia (pretenția de a „corecta” texte ale Bibliei); adaptarea unor reguli, formule sau teorii științifice în explicarea Cuvântului lui Dumnezeu; justificarea credinței prin diferite doctrine filosofice (gnosticism, sofism), neacceptarea тайnelor vieții și disperarea în fața morții, concluzionând că „nebulna religioasă duce la nihilism, erezia este fiica minciunii și dacă nu ar fi mândria, nu am avea sectanți”.

Acest prim volum al *Invaziei sectelor* este structurat în patru mari capitole: în primul rând, o prezentare istorică menită să arate evoluția fenomenului sectar în Biserica creștină, apoi o abordare a cultelor neoprotestante recunoscute de statul român (cultul creștin baptist, cultul adventist de ziua a 7-a, cultul creștin după Evanghelie, Cultul pentecostal sau Biserica lui Dumnezeu Apostolică), în ceea ce privește istoricul, organizarea, elementele de doctrină, în al treilea rând, spectrul sectar mistico-religios din lumea slavă, respectiv mișcările elitiste și Asociațiile religioase „pragmatice” (spiritismul, teosofia, antroposofia, New Age). În loc de concluzii, autorul tratează psihologia „sectelor religioase”, reiterând ideea că două boli sufletești sau, mai bine zis, patimi, mândria și lăcomia, au creat psihoza ereziarhă din primele veacuri creștine și până azi, propunând „câteva mijloace pentru apărarea dreptei credințe în fața prozelitismului sectant și violent după 1989” (pp. 448-459), unde sunt sistematizate ideile expuse în articolele și studiile menționate anterior.

Al doilea volum al *Invaziei sectelor* se ocupă de asociații și grupări centrifuge creștine și parareligioase (mișcarea anticalendaristă, pătrunzătorii și radesteziștii, vindecătorii terapeuți-MISA), mișcări

benefice cu frați zeloși (Oastea Domnului, alte asociații, ligi, spații „ecleziastice” cu structură parareligioasă), respectiv violența „sectelor religioase”, cu referire la grupările de influență indiană, ocultism și fanatism asiatic sub mască religioasă, sincretismul anticreștin.

Așa cum arăta regretatul academician Virgil Cândea, lucrarea *Invazia sectelor* nu are doar finalități didactice, ci „se adresează unei largi categorii de intelectuali preocupați de noile mișcări religioase și de acțiunea dizolvantă a sectarismului contemporan, iar prin concepție, orizont și abordări originale, furnizează teme noi de reflecție cercetătorilor de arheologie, sociologie și chiar psihiatrie”, apreciind că meritul autorului constă în sistematizarea acestor mișcări într-un adevărat „arbore genealogic”, pe familii neoprotestante, derivații, dizidențe, subdiviziuni reale sau doar nominale, ceea ce a fost operațiune extrem de laborioasă, ținând seama de faptul că, la data publicării lucrării, numărul acestor organizații ajunsese la aproximativ 25.000, din care 8.000 doar în Europa⁵¹.

Principiul pe care diac. prof. dr. Petru I. David și-a construit discursul misionar a fost: „noi nu mergem împotriva lor (a celor care s-au despărțit de Biserică, n.a), ci în întâmpinarea rătăcirii lor pentru a-i aduce la liman” (*Sectologie*, Introducere). Trebuie spus că preocupările diac. prof. dr. Petru I. David în domeniul sectologiei pot fi împărțite în două perioade distincte. În timpul regimului comunist, când problema era destul de politizată, a avut o atitudine prudentă, rezervată, față de „fenomenul sectar”, lucru care se vede și din moderația limbajului. Această pedagogie pastorală a fost întregită de o nouă viziune a polemicii cu grupurile religioase mai vechi sau mai noi. El a arătat, pentru prima dată, că atitudinea față de secte și de adepții acestora nu trebuie să se rezume la o polemică sterilă, purtată din perspectiva de „deținători ai adevărului”, ci că este aboslut necesar să se lucreze „cu materialul clientului”. Cu alte cuvinte, este nevoie de o bună cunoaștere a respectivelor grupări religioase, a istoriei și învățaturii acestora, pentru a putea construi o strategie pastorală eficientă.

După evenimentele din 1989, diac. prof. dr. Petru I. David nu se sfiște să spună lucrurilor pe nume, într-o abordare îndrăzneată și un limbaj care multora a părut agresiv. După părerea mea, afirmațiile diac. prof. dr. Petru I. David trebuie înțelese ca o contrapondere

⁵¹ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Invazia sectelor*, vol. I, p. 9.

la intensificarea propagandei făcute de aceste grupuri după 1990. Trebuie să arătăm, însă, că diac. prof. dr. Petru I. David are mereu grijă să facă distincția între cultele recunoscute și cadrul legal de manifestare a acestora, pe de o parte, și practicile lor îndoielnice, pe de altă parte. Astfel, afirmă diac. prof. dr. Petru I. David, referindu-se la cultul baptist, de exemplu, „când vorbim de cultul baptist, vorbim de cadrul legal al acestuia. Manifestările în afara Mărturisirii de credință, alte practici necunoscute, practicarea prozelitismului, atitudinea antistatală și multe alte dovezi scot în evidență nu Cultul recunoscut, ci secta baptismală care trebuie denunțată de însuși cultul oficial, de Poliție, procuratură și jandarmerie”⁵².

Fiind preocupat în ultima vreme de personalitatea profesorului dr. Vasile G. Ispir, am putut constata o uimitoare continuitate între cei doi mari profesori de misiologie ortodoxă, ambii fiind oameni cu verticalitate proverbială, profesori de vocație și smeriți slujitori ai Bisericii care au marcat biografiile a generații întregi de studenți în teologie. Practic, începând cu 1977, diac. prof. dr. Petru I. David s-a străduit, cu mijloacele precare pe care le avea la îndemână în anii grei ai regimului comunist, să reînnoade ceea ce profesorul dr. Vasile G. Ispir lăsase cu exact 30 de ani în urmă: preocuparea pentru sectologie, cercul misionar care funcționa pe aceleași principii ca seminarul de Îndrumări misionare, legarea teoriei de practică, importanța pelerinajului misionar etc. Ca și profesorul dr. Vasile G. Ispir, diac. prof. dr. Petru I. David accentua faptul că Bisericele Ortodoxe sunt în același timp naționale și ele și-au împletit aspirațiile credincioșilor lor cu aspirațiile spre mai bine și civilizație ale poporului în care își duc activitatea. Sectele sunt problematice prin aceea că nu au nevoie de națiune, de cultură sau de civilizație națională, pe membrii lor nu îi interesează durerea și fericirea unui popor, de vreme ce comunitatea lor este a „fraților” sau a „aleșilor”.

Închei cu regretul că nu am putut cuprinde, așa cum se cuvine, întreaga operă a diaconului prof. dr. Petru I. David. Sunt multe de spus despre cultul pe care îl avea pentru poetul Mihai Eminescu și pentru alte personalități ale culturii române⁵³, ca și despre momentele

⁵² *Ibidem*, p. 122.

⁵³ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Mihai Eminescu – Luceafărul poeziei românești – 100 de ani de la trecerea spre cele veșnice (1889-1989)*, în „Glasul Bisericii”, anul 1989, nr. 1; diac. prof. dr. Petru I. David, *Mihai Eminescu – o sută cincizeci de ani de la naștere*, în

înălțătoare pe care le-am trăit eu însumi, ca student, la comemorarea poetului nostru național. Sunt multe de spus, de asemenea, despre emoția cu care vorbea despre locurile natale, despre entuziamul și jertfelnicia cu care a construit o biserică în satul natal⁵⁴ sau despre pelerinajele memorabile pe care le-a organizat cu studenții, peste 60 de pelerinaje în țară și în străinătate. Diac. prof. dr. Petru I. David era convins că ele pot fi mijloace de pregătire duhovnicească și teologică a studenților săi. Era un ghid neîntrecut în prezentarea istoriei și a faptelor relevante legate de o mănăstire sau o biserică și în același timp reușea să motiveze studenții, să-i implice sufletește în cunoașterea acesteia. De asemenea, a fost un pionier al misiunii adresate persoanelor cu dizabilități, promovând doctoranzi nevăzători sau hipoacuzici. La inițiativa lui, s-a creat un limbaj mimico-gestual bisericesc și o secție la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfânta Filoftea” din Pitești.

Ce a însemnat pentru mine personal diac. prof. dr. Petru I. David este greu să exprim în cuvinte. Ca student la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, fiind foarte departe de ținuturile mele natale, anii petrecuți în preajma domniei sale, din 1995 până în 2003, au constituit, de fapt, examenul maturității, pregătirea mea pentru viață și pentru activitatea didactică de mai târziu. Din această cauză, abordând pricipalele repere ale vieții și activității diac. prof. dr. Petru I. David, nu aș putea să mă limitez la o prezentare neutră, fără

„Biserica Ortodoxă Română”, anul 1999, nr. 7-12; diac. prof. dr. Petru I. David, *Mihai Eminescu și Țara fâgăduinței. La 140 de ani de la naștere*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1990, nr. 1-2; diac. prof. dr. Petru I. David, *Confesiunea pictorului Van Gogh*, în „Glasul Bisericii”, anul 1971, nr. 7-8; diac. prof. dr. Petru I. David, *125 de ani de la nașterea lui C. Brâncuși. Colocviu internațional, București 18-21 februarie 2001*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2001, nr. 1-6; diac. prof. dr. Petru I. David, *Ioan Alexandru (1941-2000) – poetul și criticul literar a plecat dintre noi*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 2000, nr. 7-12; diac. prof. dr. Petru I. David, *Ciprian Porumbescu – exemplu de student teolog misionar*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1998, nr. 1-6; diac. prof. dr. Petru I. David, *Constantin Brâncuși în cultura românească și în arta universală*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1972, nr. 11-12.

⁵⁴ Diac. prof. dr. Petru I. David, *Trecut istoric și locașuri de cult în localitatea Rugetu (Fometești), Județul Vâlcea, Craiova, 1981*; diac. prof. dr. Petru I. David, *Distinși fii ai Mitropoliei Olteniei profesori în învățământul teologic superior*, în „Mitropolia Olteniei”, anul 1986, nr. 4; diac. prof. dr. Petru I. David, *Prof. Dr. Gheorghe Popescu-Vâlcea – un om al suferinței (1912-1998)*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul 1998, nr. 7-12.

să evoc câteva amintiri, legate de domnia sa, din perioada studenției și a studiilor doctorale⁵⁵. De pildă, păstrez vie amintirea Cercului misionar la care am participat încă din primul an de studenție. Părintele jertfea efectiv din timpul său liber pentru ca noi, toți cei interesați de Misiologie, indiferent în ce an eram, să ne cunoaștem între noi, să ne simțim ca într-o familie, să avem curajul să punem întrebări, chiar dacă incomode, să căutăm răspunsuri, completând astfel, în mod fericit, pregătirea noastră teologică.

Interesul studenților pentru Cercul misionar era o consecință firească a modului inedit în care diac. prof. dr. Petru I. David predă disciplina Misiologie și Ecumenism, cu multă însuflețire, pasiune, competență și cu patos oratoric. Cursul domniei sale, presărat cu glume fine, pline de miez și accente oltenești veritabile, era o adevărată încântare pentru studenți, trezindu-le interesul pentru studiul acestei discipline. Așa cum remarca unul din ucenicii săi, „misiologia pe care o predă ca disciplină de studiu era împănată cu picanteriile cele mai neașteptate. De aceea, prelegerile sale nu erau fastidioase; iar noi le așteptam ca pe niște ore de relaxare în care misionarismul și apologia ortodoxă le deslușea pentru noi, studenții, cu dezinvoltură, fără ifose de savant sau de emitent al unor enunțuri de memorat ca niște axiome; ci le înmăra într-o expunere plăcută cu digresiuni menite să fixeze cunoștințele și utilizarea unui limbaj agreabil, fără prețiozități didactice... În spatele acestui demers academic stătea o muncă impresionantă. Părintele studia publicații de specialitate, strângea informații bibliografice, compara ideile, publica articole, participa la conferințe etc.”⁵⁶.

Diac. prof. dr. Petru I. David avea o naturalețe care topea acea distanță nefirească ce apare adeseori între profesor și studenți. Ucenicii săi se mândreau cu un mentor care se dedica efectiv formării lor și îi ajuta în mod dezinteresat. De aceea, era un titlu de

⁵⁵ Lector dr. Radu Petre Mureșan, *Atitudinea Bisericilor Tradiționale Europene față de prozelitismul advent. Impactul în societatea contemporană*, Editura Universității din București, 2007 (*In memoriam*, pp. 8-10); pr. lector dr. Radu Petre Mureșan, „Părintele Petre I. David sau diaconia care tindea spre desăvârșire” (*Ziarul Lumina*, 2 iunie 2010); pr. lector dr. Radu Petre Mureșan, „Uitarea nu se așterne niciodată peste sufletele mari”, (*Ziarul Lumina*, 3 iunie 2010).

⁵⁶ Pr. Eugen Drăgoi, *Un apologet sui-generis – Diaconul prof. dr. Petru I. David*, în „*Theologia Pontica*”, anul III (2010), nr. 3-4 (*In memoriam Părintele Arhidiacon Petru I. David*), p. 82.

noblețe să faci parte din „ceata davidică”. Toți ucenicii săi pot da mărturie că diac. prof. dr. Petru I. David i-a îndrumat și i-a ajutat nu doar în probleme legate strict de activitatea universitară, de licențe, mastere sau doctorate, ci le-a fost sprijin sufletesc în probleme de viață: pe unii i-a cununat, pe alții i-a ajutat material, altora le-a găsit un loc de muncă, în sfârșit, pe alții i-a sprijinit și îndrumat spre căsătorie, preoție sau călugărie. M-a impresionat gestul Înaltpreasfințitului Andrei Andreicuț, Arhiepiscop atunci al Alba Iuliei, care, în „Cuvântul introductiv” la *Caută și vei afla...Sinaxar Transilvan*, mărturisea că a fost admis la doctorat cu sprijinul diac. prof. dr. Petru I. David, că l-a avut ca mentor pe părintele David și că a făcut parte efectiv din familia sa.

Avea cu adevărat ceva călugăresc în felul în care iubea slujbele Bisericii avându-l ca model pe Părintele Arhimandrit Sofian Boghiu, de care era foarte atașat. De la dânsul am învățat să iubesc Sânta Biserică și slujbele în mod conștient, astfel încât, ele să devină acea parte din „pâinea noastră cea de toate zilele” pe care o cerem în rugăciunea „Tatăl nostru”. În fiecare vineri slujea cu studenții Dumnezeuiasca Liturghie la Paraclisul „Sfânta Ecaterina”, obișnuind să spună că „o zi bună începe cu o Sfântă Liturghie”. Avea, de asemenea, un „al șaselea simț” în a percepe frumosul la oamenii din jurul lui. Iubea și respecta preoții și monahii de vocație, viața autentic creștină și adevărata smerenie. „Defectul” diac. prof. dr. Petru I. David și motivul pentru care uneori devenea incomod era că nu putea trece cu vederea impostura, meschinăria sau arivismul, le biciuia direct sau le ironiza public, lucru care stârnea destule animozități și chiar antipatii. Recitind după aproape 20 de ani lucrarea *Invazia sectelor*, mai ales volumul al II-lea, am înțeles că mesajul pe care îl transmite reflectă un crez de viață al diac. prof. dr. Petru I. David, și anume că, în vremuri de confuzie spirituală, așa cum a fost prima decadă postcomunistă în România, cea mai grea lucrare misionară sau, mai bine zis, piatra de temelie a oricărei lucrări misionare autentice este dobândirea discernământului spiritual. Iar acest lucru nu se poate face, în viziunea diac. prof. dr. Petru I. David, decât prin limpezirea apelor, prin demascarea ipocriziei, a falsei evlavii, a modelelor „de carton” în viața spirituală. Și punând, adesea, degetul pe rană, a deranjat, inevitabil, multe sensibilități.

Nu este de mirare că un munte de tăcere s-a așternut peste amintirea lui, astfel încât, semnele de prețuire și de omagiu sunt foarte

rare, aruncate oarecum la marginea altor evenimente comemorative și fără amploarea manifestărilor închinare altor profesori de teologie de la noi. Printre puținele gesturi în memoria diac. prof. dr. Petru I. David, menționez articolele regretatului părinte prof. dr. Nicolae D. Necula⁵⁷, Simpozionul de la București din 2010⁵⁸, numărul omagial al revistei „Teologia Pontica” din 2010⁵⁹ și, nu în ultimul rând, simpoziioanele anuale organizate de pr. conf. dr. David Pestroiș și găzduite de Înaltpreasfințitul Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, la Râmnicu Vâlcea. Aceste simpoziioane, care au debutat în anul 2017, se bucură de participarea profesorilor de misiologie din toată țara, fiind precedate de un parastas în memoria diac. prof. dr. Petru I. David⁶⁰.

Este adevărat că majoritatea celor care l-am cunoscut și am fost în preajma domniei sale (colegi, colaboratori, ucenici) nu l-am înțeles așa cum se cuvine, unii plasându-l la marginea actului academic, deși ca profesor de misiologie ortodoxă era cu mult deasupra vremurilor, alții fiind deranjați de porecele pe care le împărțea cu generozitate, deși timpul a arătat că a fost un vizionar în această privință, în timp ce alții nu au rezonat cu temperamentul lui vulcanic, care refuza cu obstinație să fie „căldicel”⁶¹. Sunt cu totul în asentimentul Părintelui Nicolae Vladu, care la plecarea la Domnul

⁵⁷ Pr. prof. dr. Nicolae D. Necula, *Părintele prof. dr. Petre I. David a plecat pe calea veșniciei*, în „Vestitorul Ortodoxiei”, 15 iunie 2003, p. 12.

⁵⁸ <https://basilica.ro/parintele-petre-i-david-comemorat-la-facultatea-de-teologie-din-bucuresti/> (accesat 30 mai 2019).

⁵⁹ „Teologia Pontica”, anul III (2010), nr. 3-4 (In memoriam Părintele Arhidiacon Petru I. David).

⁶⁰ <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/simpozion-international-de-misiologie-la-ramnicu-valcea-132950.html> (accesat 30 mai 2019); <https://basilica.ro/profesori-de-misiologiemaiica-domnului-si-misiunea-bisericii-tema-simpozionului-national-de-misiologie-de-la-rm-valcea-vor-discuta-la-ramnicu-valcea-despre-maiica-domnului-si-misiune/> (accesat 30 mai 2019).

⁶¹ „Colegii săi care afixau o prețiozitate științifică îl expediau la marginile academismului teologic și îi acordau, cel mult, un zâmbet superior de acceptare, în spațiul lor înalt și inaccesibil unor astfel de spirite libere, precum cel al Părintelui Petrică. Numai că olteanul șugubăț le demonta falsa corolă și-i înrâma în portrete de cuvinte potrivite care deveneau embleme caricaturistice ale profesorilor, cu mare circulație, spre deliciul studenților... Păcat că nu a avut și darul desenului. Ce imagini ar fi zugrăvit!” (pr. Eugen Drăgoi, *Un apologet sui-generis – Diaconul prof. dr. Petru I. David*, în „Teologia Pontica”, anul III (2010), nr. 3-4 (In memoriam Părintele Arhidiacon Petru I. David), p. 82.

a diac. prof. dr. Petru I. David aşternea aceste gânduri în paginile revistei „Vestitorul Ortodoxiei”: „Câți l-am înțeles pe omul, părintele și profesorul Petre David? Era mai degrabă un «Pavel» decât un «Petru», de aceea mulți judecă persoana, dând la o parte vâul dăruirii Precucerniciei Sale pentru Biserica strămoșească, pentru apărarea credinței și a valorilor spirituale românești”. „Din păcate, cei mai mulți nu ne-am dat seama, la vreme, nu am măsurat cu măsura convenită, cât de mult înseamnă misiologia sau îndrumările misionare pentru viața și misiunea de zi cu zi într-o parohie. Câți am realizat că nu este vorba doar de o disciplină nouă, ce s-a dorit mult a fi prezentă în Facultate, în anii grei ai deceniilor de ateism științific, ci de îndrumarea și aprofundarea sistematică a tuturor cunoștințelor teologice, de la Dogmatică la Istoria Bisericii Universale, de la Istoria religiilor la Pastorală?”⁶²

Închei aici aceste modeste gânduri de prețuire pe care le-am aşternut în memoria mentorului și profesorului meu, părintele diacon prof. dr. Petru I. David, cu încredințarea că ele nu sunt singulare. Așa cum spunea unul din ucenicii domniei sale, personalitatea părintelui profesor Petru I. David ne-a înrâurit multora propriile destine slujitoare și de aceea avem cel puțin datoria morală să-i cinstim memoria⁶³. Aflându-mă în preajma domniei sale atâția ani, pot să mărturisesc, cu toată sinceritatea și responsabilitatea, că diac. prof. dr. Petru I. David s-a pus cu toată puterea și energia în slujba Bisericii. De la el am învățat că nu trebuie să te dai bătut niciodată, că poți pierde câte o luptă, dar niciodată războiul. El însuși a luptat până în ultima clipă cu boala necruțătoare și, chiar pe patul de moarte fiind, s-a îngrijit ca ucenicii săi să termine ceea ce au început în plan academic și ca lucrurile pentru care el s-a jertfit toată viața să continue prin ei.

⁶²Pr. Nicolae Vladu, *Gânduri la trecerea la cele veșnice a pr. prof. Petre I. David*, în „Vestitorul Ortodoxiei”, 15 iunie 2003, p. 13.

⁶³Pr. Eugen Drăgoi, *art. cit.*, p. 85.